

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการประเมินศักยภาพพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน

4.1 บริบทของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย

4.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางไปเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อำเภอหัวหิน

4.2.4 ข้อมูลความพึงพอใจในการเดินทางไปเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อำเภอหัวหิน

4.3 ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน

4.3.1 คุณค่า เช่น ทางวัฒนธรรม หาดทรายและน้ำทะเล ประวัติศาสตร์ และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.3.2 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สถานที่ตั้ง ระยะเวลา ความสะดวก ที่พัก

4.3.3 ความปลอดภัย

4.3.4 ความดึงดูดใจ

4.4 ปัจจัยภายนอกในการส่งเสริมศักยภาพการรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน

4.4.1 การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว

4.4.2 การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์

4.4.3 นโยบายของอำเภอหัวหิน

4.5 แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน

4.1 บริบทของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

หัวหินมีความสำคัญในฐานะที่เป็นสถานที่ตากอากาศชายทะเลที่มีชื่อเสียงมาก่อนแห่งใด ๆ ของประเทศไทย และเป็นที่ตั้งของพระราชวังไกลกังวล อันเป็นที่ประทับแปรพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในยามเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรในแถบนั้น หัวหินมีชื่อเสียงในความงามของชายหาด ความสดชื่นของอากาศ มีทัศนียภาพตามธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การพักผ่อน จึงไม่แปลกที่ผู้มาทัศนจร หัวหินจะต้องกลับมาเยี่ยมเยียนใหม่อีกเสมอ

อำเภอหัวหินอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยเส้นทางถนนเพชรเกษมประมาณ 232 กิโลเมตร และโดยเส้นทางสายธนบุรี-ปากท่อ (ทางหลวงหมายเลข 35) เลี้ยวซ้ายเข้าถนนเพชรเกษม (ทางหลวงหมายเลข 4) ประมาณ 180 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 911 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ทิศใต้ ติดต่ออำเภอปราณบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่ออำเภอไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อสาธารณรัฐสหภาพพม่า โดยมีเทือกเขาตะนาวศรีกั้นพรมแดน

ปัจจุบันอำเภอหัวหินแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบลคือ อำเภอหัวหิน ตำบลหนองแก ตำบลหินเหล็กไฟ และตำบลหนองพลับ

จากสมอเรียงถึงหัวหิน

“สมอเรียง” หมายถึงภูมิประเทศที่มีหินธรรมชาติก้อนเล็กใหญ่วางสลับซับซ้อนเรียงตัวกันตามแนวชายฝั่งหรือเรียงตัวกันลงไปในทะเล ต่อมาได้เรียกชื่อใหม่ให้ง่ายขึ้นว่า “หินเรียง” แล้วเปลี่ยนมาเป็น “แหลมหิน” ซึ่งก็ยังคงหมายถึง ลักษณะของหินที่ตั้งเรียงสลับซับซ้อนกัน ยื่นลงไป ในทะเลอีก นั่นเอง

ส่วนชื่อ “หัวหิน” นั้น พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนเรศวรฤทธิ์ทรงเป็นผู้ขนานนามให้ และพอที่จะลำดับวิวัฒนาการของการเลื่อนฐานะของท้องถิ่นได้ดังนี้

พ.ศ.2445 เป็นตำบลหัวหิน ขึ้นอยู่กับอำเภอปราณบุรี

พ.ศ.2457 ยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอหัวหิน ขึ้นกับอำเภอปราณบุรี

พ.ศ.2493 ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอหัวหิน ขึ้นกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ยุคใหม่ของหัวหิน

หัวหินเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคใหม่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้สร้างทางรถไฟผ่านตำบลหัวหินเมื่อ พ.ศ.2445 ทำให้ชื่อเสียงของหัวหินเริ่มเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปอย่างเด่นชัดว่าเป็นเมืองชายทะเลที่สวยงาม พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนเรศวรฤทธิ์ทรงพอพระทัยในธรรมชาติของหัวหินได้รับสั่งให้สร้าง “พระตำหนักสุขเวศน์” ขึ้นและทรงประทับแรมเป็นประจำ พระองค์ท่านได้ชักชวนพระบรมวงศานุวงศ์ เจ้านาย และผู้มีชื่อเสียงเป็นจำนวนมากให้มา สร้างบ้านพักไว้พักผ่อนตากอากาศในยามว่างหรือในฤดูร้อน

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังไกลกังวลขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2470 และสร้างพระตำหนักเป็ยมสุข

หัวหินในปัจจุบัน

หัวหินอิมตัวในความเจริญมานานพอควร ความเจริญของหัวหินทำให้หัวหินอยู่ในอันดับเมืองชนบทชั้นหนึ่ง กล่าวคือ มีการสาธารณูปโภคที่รัฐหยิบยื่นให้อย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งด้านบริการไฟฟ้า ประปาในท้องถิ่น ด้านโทรศัพท์ การศึกษา และการสาธารณสุข สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยเอื้ออำนวยต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพราะหัวหินมีทรัพยากรที่ได้เปรียบกว่าท้องถิ่นอื่นอยู่แล้ว

ทางด้านเศรษฐกิจปรากฏว่า การประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม โดยเฉพาะการประมงได้ยังให้เกิดเศรษฐกิจของหัวหินขึ้นอีกหลายราย ส่วนการอุตสาหกรรมและการค้าขายก็นับแต่จะขยายตัวกว้างไกลออกไปทุกที

หัวหินในปัจจุบัน สรุปได้ว่าเป็นเมืองการประมงและเมืองท่องเที่ยวระดับชาติ โดยเฉพาะเป็นเมืองท่องเที่ยว หัวหินก็คงจะเจริญยิ่ง ๆ ต่อไป ข้อคิดก็คือว่าภาพเมืองท่องเที่ยวของหัวหินนั้นเต็มไปด้วยความสวยงามและมีสง่าราศรี เป็นถิ่นที่ “ผู้ดี” และขุนนางเก่าพักผ่อนกันมาแต่แรกเริ่ม

ฉะนั้นการพัฒนาดาววัตถุใด ๆ ก็น่าจะคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและป้องกันความเสื่อมโทรมเอาไว้ให้จงหนัก ชายทะเลหัวหินจะได้ไม่เกิดความเสื่อมโทรมหรือเกิดสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ดังที่ได้เกิดขึ้นในเมืองชายทะเลอื่นๆ มาแล้ว

4.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลในส่วนนี้ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ และถิ่นที่อยู่ ข้อมูลที่รวบรวมได้ในส่วนนี้นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ในรูปของการแจกแจงความถี่และการกระจายร้อยละ ดังนี้

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ตอบแบบสอบถามในการศึกษารั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.0 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 48.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี ร้อยละ 40.0 อายุระหว่าง 26 – 35 ปี ร้อยละ 36.0 อายุระหว่าง 36 – 45 ปี ร้อยละ 14.0 อายุ 46 – 55 ปี ร้อยละ 6.0 อายุ 56 ปีขึ้นไป ร้อยละ 2.0 เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในช่วงอายุ 15 - 25 ปี และ 26 - 35 ปี มีจำนวนค่า ร้อยละสูงกว่าช่วงอายุอื่น ซึ่งในช่วงอายุดังกล่าวสามารถที่จะมาพักผ่อนได้ในวันหยุดเสาร์และวันอาทิตย์ เพราะต้องเรียนและทำงานในวันธรรมดา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดถึงร้อยละ 64.0 สมรสแล้ว ร้อยละ 32.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคนโสด เพราะจากการตอบแบบสอบถามส่วนมากจะเป็นนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนและวัยกำลังทำงาน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 54.0 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 26.0 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 12.0 ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มใหญ่อยู่ในระดับอุดมศึกษา คงเพราะต้องการมาพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการศึกษาเล่าเรียนและจากการทำงาน ในช่วงวันหยุดวันเสาร์และวันอาทิตย์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 28.0 พนักงานลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 24.0 ข้าราชการ ร้อยละ 14.0 เกษียณ/ว่างงาน ร้อยละ 14.0 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 10.0 ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 6.0 มีอาชีพอื่นๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ ร้อยละ 4.0 เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียน/นักศึกษา และพนักงานลูกจ้างบริษัทมีจำนวนค่าร้อยละใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวทำงานและศึกษาอยู่บริเวณภาคกลางเป็นส่วนใหญ่ จึงสะดวกที่จะมาพักผ่อนที่อำเภอหัวหิน และพอมิรายได้บ้างในการจับจ่าย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 36.0 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 24.0 รายได้ 15,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 10.0 รายได้ 20,001 – 25,000 บาท ร้อยละ 10.0 รายได้ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 6.0 จะสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา และพนักงานลูกจ้างบริษัท ซึ่งมีรายได้จำนวนพอสมควรที่จะมาพักผ่อน โดยค่ารถประจำทางจากกรุงเทพฯ ถึงหัวหิน 128 บาท ค่าที่พักในระดับนักเรียน/นักศึกษา และลูกจ้างบริษัทมีให้เลือกได้หลายราคา ตั้งแต่บ้านพัก หรือห้องพัก ราคา 250 - 300 บาท ค่าอาหารมื้อละ 15-30 บาท โดยอำเภอหัวหินมีตลาดโต้รุ่ง ซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดัง มีอาหารหลากหลายชนิดให้เลือกรับประทาน ดังนั้น นักเรียน/นักศึกษา ลูกจ้างบริษัทจึงไปเที่ยวที่อำเภอหัวหินบ่อยครั้ง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากภาคกลาง ร้อยละ 38.0 ภาคใต้ ร้อยละ 20.0 กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 18.0 ภาคเหนือ ร้อยละ 12.0 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 10.0 ภาคตะวันออก ร้อยละ 2.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางมาจากภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร คงเพราะอำเภอหัวหินเป็นสถานที่ที่อยู่กึ่งกลางระหว่างภาคกลางและภาคใต้ ใช้เวลาเดินทางไม่มากนัก เส้นทางคมนาคมสะดวกสบายทั้งทางรถไฟ รถยนต์ และทางเครื่องบิน (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	104	52
ชาย	96	48
รวม	200	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	0	0
15 – 25 ปี	80	40
26 – 35 ปี	72	36
36 – 45 ปี	28	14
46 – 55 ปี	12	6
56 ปีขึ้นไป	4	2
ไม่มีข้อมูล	4	2
รวม	200	100
สถานภาพ		
โสด	128	64
สมรส	64	32
อื่นๆ	0	0
ไม่มีข้อมูล	8	4
รวม	200	100
ระดับการศึกษา		
อุดมศึกษา	108	54
มัธยมศึกษา	52	26
ประถมศึกษา	24	12
ไม่มีข้อมูล	16	8
รวม	200	100
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	56	28
พนักงานลูกจ้างบริษัท	48	24
ข้าราชการ	28	14

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เกษียณ/ว่างงาน	28	14
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	20	10
ธุรกิจส่วนตัว	12	6
อื่นๆ ไปรกระบุ	8	4
รวม	200	100
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	72	36
5,001 – 10,000 บาท	48	24
ต่ำกว่า 5,000 บาท	24	12
15,001 – 20,000 บาท	20	10
20,001 – 25,000 บาท	12	6
10,001 – 15,000 บาท	12	12
ไม่มีข้อมูล	24	
รวม	200	100
ถิ่นที่อยู่		
ภาคกลาง	76	38
ภาคใต้	40	20
กรุงเทพมหานคร	36	18
ภาคเหนือ	24	12
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	20	10
ภาคตะวันออก	4	2
รวม	200	100

4.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อมูลที่รวบรวมได้ในส่วนนี้นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาในรูปของการแจกแจงความถี่และการกระจายร้อยละ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่า อุทยานแห่งชาติ/วนอุทยาน/สวนรุกขชาติ จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร้อยละ 98.0 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นการสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและชื่อเสียง ร้อยละ 94.0 การท่องเที่ยวลักษณะเชิงนิเวศจำเป็นจะต้องมีนโยบายและแผนการพัฒนาท่องเที่ยวรองรับ ร้อยละ 90.0 การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร้อยละ 84.0 การเดินป่าถือว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 82.0 และเข้าใจว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นวิธีการหวงแหนและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ร้อยละ 64.0 มีความเข้าใจดีกว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเสียหาย เช่น น้ำเสีย และขยะเป็นพิษ ร้อยละ 66.0 จะสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดี สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งหมายถึงในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จึงมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสนใจ และตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี และ 26 - 35 ปี ถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจได้ดีว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควร และจากการได้ซักถามเพิ่มเติมบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มดังกล่าวนี้ค่านึงถึงสิ่งแวดล้อมและมีความห่วงใย อยากให้อำเภอหัวหินมีความงดงามทางธรรมชาติ เงียบสงบ ริมชายหาดสะอาดเหมือนครั้งในอดีตที่ผ่านมา (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ลำดับที่	ข้อความ	จำนวนผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ			
		ใช่		ไม่ใช่	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นวิธีการหวงแหนและรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	128	64	72	36
2	การเดินป่าเป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	164	82	36	18
3	อุทยานแห่งชาติ/วนอุทยาน/สวนรุกขชาติจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	196	98	4	2
4	การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	168	84	28	14

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	จำนวนผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ			
		ใช่		ไม่ใช่	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้สภาพแวดล้อมเสียหาย เช่น น้ำเสีย ขยะเป็นพิษ	68	34	132	66
6	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นจะต้องมีนโยบาย และแผนการพัฒนาท่องเที่ยวรองรับ	180	90	20	10
7	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและชื่อเสียง	188	94	12	6

4.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปอำเภอหัวหิน

จุดมุ่งหมายในการเดินทางมาเพื่อพักผ่อนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.0 มาประกอบธุรกิจ ร้อยละ 6.0 ปฏิบัติราชการ/สัมมนา ร้อยละ 4.0 เยี่ยมญาติและทัศนศึกษา ร้อยละ 2.0 เท่ากัน ส่วนมากเดินทางมาโดยรถประจำทาง ร้อยละ 52.0 รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 32.0 โดยสารรถไฟ ร้อยละ 14.0 และมากับรถของบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 2.0 ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามมาเป็นกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 54.0 รองลงมาคือมากับครอบครัว ร้อยละ 32.0 มาเที่ยวคนเดียว ร้อยละ 12.0 และใช้บริการมากับบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 2.0

การเดินทางมาพักผ่อนครั้งนี้เพื่อมาพักผ่อน/เล่นน้ำทะเล ร้อยละ 84.0 เพื่อชมโบราณสถาน/โบราณวัตถุที่วัดหัวหิน วัดเขาตะเกียบ และวัดเขาไกรลาส ร้อยละ 8.0 มาเที่ยวพักผ่อนในสถานที่บันเทิง ร้อยละ 6.0 สังสรรค์ ร้อยละ 2.0 ไม่มีการซื้อของที่ระลึก มาเดินป่าเพื่อศึกษาธรรมชาติในการมาเที่ยวครั้งนี้ ส่วนใหญ่ระบุว่ามีการเดินทางไปอำเภอหัวหินบ่อยครั้ง ร้อยละ 60.0 มากครั้งแรก ร้อยละ 40.0 และการเดินทางไปอำเภอหัวหินจากบ้านของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบว่าใกล้ ร้อยละ 48.0 ระยะเวลา ร้อยละ 48.0 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เดินทางไปท่องเที่ยวที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพักผ่อนมากที่สุด คงเพราะอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตากอากาศแห่งหนึ่งของประเทศไทยที่มีชื่อเสียงมาตั้งแต่อดีต มีสภาพทางธรรมชาติ หาดทราย/น้ำทะเลที่สวยงาม สะอาดและเงียบสงบ มีความลาดชันเหมาะกับการเล่นน้ำและเดินเล่น พักผ่อนตามชายหาด เส้นทางคมนาคมเข้าถึงสะดวก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมาโดยรถประจำทางมากที่สุด รองลงมาคือรถยนต์ส่วนตัว เพราะระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ไม่เกิน 300 กิโลเมตร ค่าโดยสารมีราคาถูก ส่วนใหญ่แล้วชักชวนเพื่อนฝูงและครอบครัวมากันเป็นกลุ่มเพื่อที่จะพักผ่อนเล่นน้ำทะเล (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลการเดินทางไปเที่ยวอำเภอหัวหิน ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อความ		จำนวน	ร้อยละ
1. จุดมุ่งหมายในการเดินทางของนักท่องเที่ยว	พักผ่อน	172	86
	เยี่ยมเพื่อน/ญาติ	4	2
	ประกอบธุรกิจ	12	6
	ทัศนศึกษา	4	2
	ปฏิบัติราชการ/สัมมนา	8	4
	รวม	200	100
2. ท่านเดินทางมาโดยยานพาหนะ	รถยนต์ส่วนตัว	64	32
	รถประจำทาง	104	52
	รถจักรยานยนต์	0	0
	รถของบริษัทนำเที่ยว	4	2
	รถไฟ	28	14
รวม	200	100	
3. ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว	คนเดียว	24	12
	ครอบครัว	64	32
	กลุ่มเพื่อน	108	54
	บริษัทนำเที่ยว	4	2
รวม	200	100	
4. ในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้ท่านประกอบกิจกรรมใดบ้าง	พักผ่อน/เล่นน้ำทะเล	168	84
	เดินป่าศึกษาธรรมชาติ	0	0
	เที่ยวชมโบราณสถาน/โบราณวัตถุ เช่น วัดหัวหิน วัดเขาตะเกียบ และวัดเขาไกรลาส	16	8
	สถานบันเทิง	12	6
	สังสรรค์	4	2
	ซื้อของที่ระลึก	0	0
	รวม	200	100

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อความ		จำนวน	ร้อยละ
5. การเดินทาง	มาครั้งแรก	80	40
	มาบ่อยครั้ง (3 ครั้งขึ้นไป/ปี)	120	60
รวม		200	100
6. ระยะทางจากบ้านท่านมายังอำเภอหัวหิน	ใกล้	96	48
	ไกล	96	48
	ไม่มีข้อมูล	8	4
รวม		200	100

4.2.4 ข้อมูลความพึงพอใจในการเดินทางไปเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อำเภอหัวหิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พอใจกับเส้นทางคมนาคมที่มีให้ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน ถึงร้อยละ 92.0 และส่วนใหญ่เห็นว่าความตื้นลึกของน้ำทะเลเหมาะสม ร้อยละ 84.0 มีความพอใจที่มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในช่วงวันหยุด ร้อยละ 82.0 แต่ไม่พอใจกับสิ่งปลูกสร้างตลอดแนวชายหาด และจำนวนที่รองรับขยะที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ร้อยละ 58.0 และร้อยละ 76.0 ตามลำดับ ความพึงพอใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับความตื้นลึกของน้ำทะเล เหมาะกับการเล่นน้ำ ชื่นชอบผู้คนเป็นจำนวนมากในวันหยุด เพราะดูมีสีสัน มีโอกาสได้พูดคุยหรือพบปะกัน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น ๆ บ้าง นอกจากนี้ ส่วนใหญ่พอใจในเส้นทางคมนาคมทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน แต่ไม่พอใจในเรื่องของสิ่งปลูกสร้างตามแนวชายหาดเพราะบดบังทัศนียภาพที่สวยงามของชายหาด และไม่พอใจที่รองรับขยะซึ่งหายากและไม่เพียงพอ ทำให้ขยะเกลื่อนกลาด สกปรก (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจในการเดินทางไปเที่ยวอำเภอหัวหินของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความตื้น-ลึกของน้ำทะเล		
เหมาะสม	168	84
ไม่เหมาะสม	28	14
รวม	200	100

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
2. จำนวนที่รองรับขยะมีเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว		
เพียงพอ	48	24
ไม่เพียงพอ	152	76
รวม	200	100
3. ท่านรู้สึกอย่างไรกับสิ่งปลูกสร้างตลอดแนวชายหาดในปัจจุบันนี้		
เหมาะสม	84	42
ไม่เหมาะสม	116	58
รวม	200	100
4. เส้นทางคมนาคมมีให้เลือกทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน		
พอใจ	184	92
ไม่พอใจ	16	8
รวม	200	100
5. มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในวันหยุด		
พอใจ	164	82
ไม่พอใจ	36	18
รวม	200	100

4.3 ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน

ผลวิเคราะห์ โดยการใช้วิธีสถิติพรรณนาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งบรรยาย ข้อมูลเป็นแบบสรุปความเรียงพรรณนาวิเคราะห์ รายละเอียดดังนี้

4.3.1 ประเด็นคุณค่า เช่น ทางวัฒนธรรม หาดทรายและน้ำทะเล ประวัติศาสตร์ และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1) ประเด็นคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างให้คุณค่าทางวัฒนธรรมไว้ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) และที่น่าสนใจคือ กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ให้ค่าระดับของบ้านโบราณริมหาดหัวหินมาก แสดงว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความชอบและซาบซึ้งรูปแบบของสถาปัตยกรรม ความสวยงาม ความสบาย และความคงทนของบ้านโบราณ ซึ่งผู้ศึกษาได้สอบถามกับบุคคลอาวุโส

ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างบ้านริมหาดในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 คือ คุณลุงเนื่อง เทียมทัต ซึ่งนามสกุลเทียมทัตนี้เป็นหนึ่งในตระกูลเดิมของคนหัวหิน มีการสืบทอดจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ท่านเล่าว่า บ้านโบราณริมหาดบางหลังมีมาตั้งแต่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งในสมัยนั้นมีการสร้างทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงอำเภอชะอำ และต่อมามีพระราชดำริให้กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ซึ่งในสมัยนั้นดำรงตำแหน่งเป็นผู้ดูแลกรมรถไฟให้สร้างทางรถไฟไปยังภาคใต้ ได้ผ่านอำเภอหัวหินด้วย เมื่อมีการสร้างทางรถไฟผ่านหัวหินเสร็จลง การเดินทางมีความสะดวกสบายมากขึ้น ข้าราชการบริวารและบุคคลทั่วไปเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอหัวหินมากขึ้น สถานที่พักที่เป็นของข้าราชการบริวารและบุคคลชั้นสูงมีไม่เพียงพอ จึงได้สร้างเพิ่มมากขึ้นตามริมชายหาด ส่วนมากแล้วสร้างในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือ สร้างด้วยไม้สัก เพื่อให้มั่นคงแข็งแรง แต่โปร่ง รับลมทะเลได้สบาย ๆ มีการทำเป็นสีเขียวเพื่อให้สีกลมกลืนกับทิวสนด้านหน้าของทะเลที่บังแดดบังลมและฝนฤดูวอลเลย์บอลชายหาด เพื่อให้ลมผ่านทะเลได้ มีมุ้งลวดติดทุกห้องเพื่อกันยุงทะเล มีระเบียงยื่นออกมาเพื่อรับลมเต็มที่ หรือประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ การสร้างบ้านโบราณริมหาดต่อเนื่องมาเรื่อย ๆ จนมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้มีการสร้างพระราชวังไกลกังวลขึ้น แต่พระองค์ได้เสด็จประทับที่พระราชวังแห่งนี้ได้ 2 ครั้ง มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตย บ้านโบราณริมหาดซึ่งเคยมีพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการก็ทยอยหายไป บางหลังถูกทิ้งร้างไปตามกาลเวลา แต่ในปัจจุบันนี้ยังมีบ้านโบราณริมหาดที่ยังคงสภาพเดิมอยู่อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งความงดงามยังคงมีอยู่เหมือนเดิม เพราะถูกหลานได้ทำนุบำรุงซ่อมแซมไว้เพื่อให้คนรุ่นต่อไปได้รำลึกถึงอดีตของหัวหินที่ผ่านมา จึงถือว่าเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของอำเภอหัวหินได้เป็นอย่างดี และเป็นสิ่งที่ตรงกับความรู้สึกของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามในการให้คุณค่าทางบ้านโบราณอยู่ในระดับค่ามาก ถือว่ามีระดับศักยภาพในการรองรับเชิงนิเวศได้เป็นอย่างดี อาชีพสามล้อถีบของคนหัวหินนั้น มีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ครั้งเมื่อพระองค์เสด็จมาคอนปลายรัชสมัย ได้มีข้าราชการติดตามมากมาย บางท่านได้นำรถจักรยานสามล้อมาจากกรุงเทพฯ โดยทางรถไฟเพื่อที่จะนำมาใช้ในเวลาจ่ายตลาดหรือ ไล่ของ เพราะในสมัยนั้นหัวหินยังไม่มีถนน มีแต่ทางลูกรัง การไปมาระหว่างบ้านริมชายหาดกับตลาดสดของชาวบ้านอยู่ห่างไกลกัน ต่อมาในสมัยของรัชกาลที่ 7 ได้สั่งทำรถสามล้อขึ้นเพื่อใช้ในการไปมาหาสู่กันระหว่างพระประยูรญาติ รถสามล้อนี้ได้ความคิดจากรูปแบบของรถจักรยานเองและได้รับรูปแบบจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ในสิงคโปร์ มาเลเซีย และนำมาใช้ในประเทศไทยด้วย ต่อมารถสามล้อถีบมีความจำเป็นมากขึ้นในการไปมาหาสู่กัน ถนนดีขึ้น ประชาชนในหัวหินสมัยนั้นจึงสั่งทำรถสามล้อถีบขึ้นใช้กันบ้าง เพราะพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์มีรถยนต์เป็นพระราชยานพาหนะมากขึ้นแล้ว ดังนั้น คนในหัวหินนอกจากประกอบอาชีพทำประมง

น้ำขึ้นแล้ว บางส่วนก็จับอาชีพสามล้อถีบเพื่อรับส่งข้าราชการและบุคคลทั่วไปจนกระทั่งอาชีพนี้ยังเป็นที่ยอมรับในอำเภอหัวหินโดยเฉพาะบริษัทนำเที่ยวได้ร่วมมือกับเทศบาลตำบลหัวหิน ได้มีการนำขบวนรถสามล้อถีบมาบริการให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในช่วงเช้า และเวลาเย็นเพื่อชมเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยผู้ตอบแบบสอบถามจึงให้ค่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งถือว่าเป็นเป็นศักยภาพในการรองรับเชิงนิเวศได้อีกทางหนึ่ง การทำประมงน้ำขึ้นของชาวประมงอำเภอหัวหินเป็นวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพมาช้านานเพื่อการยังชีพและประกอบอาชีพไปในตัว ไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมเพราะใช้เรือขนาดกลางและขนาดเล็กลากอวนในระดับน้ำขึ้นริมฝั่งไม่เกิน 300 เมตรจากฝั่งทะเล ไม่มีการซื้อปลาด้วยไฟฟ้า ใช้แหหรืออวนขนาดห่างลากไปตามริมหาด ถ้าได้ปลาขนาดเล็กจะปล่อยกลับลงไปในทะเล ชนิดของปลาที่ได้ส่วนมากจะเป็นปลาทราย ปลาข้างเหลือง หอยบางชนิด และนำมาขายในราคาถูก วัฒนธรรมการสวมใส่เสื้อผ้าพื้นเมือง เช่น ผู้หญิงสวมเสื้อแขนยาวทรงกระบอก ผืนผ้าลายเถาดอกไม้สีสันสดใส และนุ่งผ้าซิ่นพื้นลายไทยเพื่อกันแสงแดดในยามสายและกลางวัน การนุ่งผ้าซิ่นลายไทยคงความเป็นเอกลักษณ์ สะดวกสบายเวลานั่งทำงานเพราะต้องใช้เวลาในการเลือกตัดปลาชนิดต่าง ๆ ส่วนผู้ชายจะไม่ค่อยสวมเสื้อ นอกเหนือจากมีเทศกาลหรือพิธีการ ส่วนมากแล้วจะสวมกางเกงขาสั้น หรือเรียกสั้นๆ ว่ากางเกงขาสั้น มักเป็นสีดำหรือสีน้ำเงินจากข้างข้างคาดเข็มขัดหรือเหน็บเอวเพื่อสะดวกในการเคลื่อนไหวเพราะต้องยกของหนักและอยู่กับแดดแดดตลอดวัน คุณค่าทางวัฒนธรรมเหล่านี้ถือว่าเป็นวิถีชีวิตที่สืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ดังนั้น ควรค่าต่อการรักษาและศึกษาของผู้มาเยือนและเป็นศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เป็นอย่างดี

2) คุณค่าของหาดทรายและน้ำทะเล โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างให้คุณค่าไว้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1แล้วว่า หัวหินเป็นเมืองตากอากาศแห่งหนึ่งของประเทศไทยซึ่งเพียบพร้อมไปด้วยหาดทราย ชายทะเล ภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสม และจากผู้ตอบของ นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ค่าความละเอียดของเม็ดทรายอยู่ในระดับมาก ความสะอาดของน้ำทะเลและชายหาดอยู่ในระดับมากพอสมควรเพื่อให้คุณค่าทางหาดทรายและน้ำทะเลมีคุณค่ามากขึ้น ขอย้อนกลับไปเมื่อสมัยรัชกาลที่ 7 ได้ทรงสร้างพระราชวังไกลกังวลขึ้น มีพระราชดำริให้ข้าราชการบริหารหาสถานที่ที่จะสร้างพระราชวังและหมุดดำหนักเพื่อเป็นที่ประทับในฤดูร้อน ดำริให้หาแหล่งที่ติดกับชายทะเลที่เงียบสงบ มีชายหาดและน้ำทะเลที่ใสสะอาดเหมาะกับการสร้างวัง (หนังสือราตรีประดับดาว, 2541) ข้าราชการบริวารได้มาพบบริเวณชายหาดหัวหินที่เป็นจุดตั้งของพระราชวังไกลกังวลในปัจจุบันแห่งนี้ จึงได้โปรดเกล้าให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่พักผ่อนอิริยาบถตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และปัจจุบันนี้พระองค์ทรงโปรดให้พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหินเป็นที่ประทับส่วนพระองค์แล้ว ขณะนี้ทาง

เทศบาลตำบลหัวหินได้ขอความร่วมมือไปยังหน่วยราชการ โรงแรมต่าง ๆ ที่อยู่ริมชายหาดและสถาบันการศึกษาทุกแห่งให้ช่วยกันรณรงค์เก็บกวาดขยะและปลูกต้นไม้ตามบริเวณชายหาดเป็นประจำอยู่เสมอ และมีมาตรการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างไม่ถาวร เช่น ร้านอาหารริมชายหาด บ้านเรือนที่สร้างเป็นกระท่อม ตลอดจนผู้ค้าขายริมหาดให้นำสินค้าไปขายในที่ที่ เทศบาลจัดสร้างไว้ให้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม เพื่อเป็นศักยภาพในการรองรับเชิงนิเวศด้านหาดทราย/ชายทะเลต่อไป

3) **คุณค่าทางประวัติศาสตร์** โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.46) ส่วนใหญ่เห็นว่า บ้านโบราณริมหาด หัวหินควรค่าแก่การบำรุงรักษาไว้คู่กับอำเภอ หัวหินในคำระดับมาก รองลงมาคือชื่นชมสถาปัตยกรรมของสถานีรถไฟหัวหินและอำเภอหัวหินมีประวัติศาสตร์ที่ควรค่าแก่การมาเยือน หัวหินเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์มาช้านาน ตั้งแต่สมัยกรุงศรี-อยุธยาเมื่อพระนเรศวรมหาราชได้ทรงไปตีหัวเมืองทางใต้จรดมาลายู และขากลับได้ทรงแวะพักที่บริเวณชายหาดชะอำ หัวหิน ซึ่งหาดที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ เช่น หาดเจ้าสำราญในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งหมายถึง พระนเรศวรมหาราช และพระเอกาทศรถ ทรงพระสำราญที่ชายหาดแห่งนั้น และยังมีค่ายสมเด็จพระนเรศวรที่ห่างจากอำเภอหัวหินประมาณ 20 กิโลเมตร ซึ่งเป็นที่ตั้งทัพในสมัยโบราณ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้ทรงสร้างพระราชานิเวศน์มฤคทายวัน ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอหัวหิน 22 กิโลเมตร ก่อนหน้านั้น ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีพระราชดำริให้สร้างทางรถไฟผ่านตำบลหัวหินเมื่อปี พ.ศ. 2445 ทำให้ชื่อเสียงของหัวหินเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปอย่างเด่นชัดว่า เป็นเมืองชายทะเลที่สวยงาม พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนเรศวรฤทธิ์ทรงพอพระทัยในธรรมชาติของหัวหิน ได้รับสั่งให้สร้าง "พระตำหนักสุขเวศน์" ขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับแรมส่วนพระองค์และได้ทรงชักชวนพระบรมวงศานุวงศ์ เจ้านาย และผู้มีชื่อเสียงจำนวนมาก ให้มาสร้างบ้านพักตากอากาศในยามว่างหรือในฤดูร้อน และในสมัยรัชกาลที่ 7 โปรดเกล้าให้สร้างพระราชวังไกลกังวลขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2470 ดังนั้น บ้านโบราณริมหาดตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 จึงควรค่าแก่การบำรุงรักษาไว้คู่กับอำเภอหัวหิน สถาปัตยกรรมของสถานีรถไฟอำเภอหัวหินมีประวัติมาช้านานเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อมีการสร้างทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงทางใต้ โดยผ่านหัวหินตั้งแต่รัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ทางรถไฟสายใต้จึงเป็นที่นิยมมากขึ้น ดังนั้น พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินซึ่งเป็นผู้ดูแลกรมรถไฟในขณะนั้นได้สร้างชานชาลาและห้องประทับสำหรับขึ้นลงรถไฟให้เป็นสัดส่วนจากที่พักของบุคคลทั่วไป ซึ่งห้องที่ประทับในปัจจุบันนี้ได้รับการบูรณะซ่อมแซมเป็นอย่างดี และคงสภาพสถาปัตยกรรมเดิมไว้ทุกประการ เป็นทรงไทยโบราณผสมลายฉลุแบบจีน นอกจากนี้ห้องประทับแล้วยังมีสถาปัตยกรรมทรงไทยกฤกระจก มีหลังคามุงกระเบื้องสีแดง ตัวเรือนทาสีเหลือง สร้างด้วยไม้สัก

ท้องถิ่น ซึ่งใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรขบวนเสด็จที่พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันได้ผดุงกรรมมาตั้งไว้ที่สถานีรถไฟหัวหิน และสถาปัตยกรรมทรงไทยนี้ ในปี พ.ศ. 2535 ได้รับรางวัลสถาปัตยกรรมยอดเยี่ยมจากสมาคมสถาปนิกแห่งประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นเกียรติแก่ชาวหัวหินเป็นอย่างมาก ควรค่าแก่การทำนุบำรุงเพื่อเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ในด้านของประวัติศาสตร์ และเป็นศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกทางหนึ่ง

4) คุณค่าทางกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มตัวอย่างให้คุณค่าในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอหัวหิน เช่น ป่าละอู ควรค่าแก่การจัดเป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เช่น ส่องนก ปีนเขา เพราะมีความหลากหลายในพื้นที่ ค่าระดับมากรองลงมาคือเห็นด้วยกับกิจกรรมเชิงนิเวศในอำเภอหัวหินควรเป็นกิจกรรมชมทิวทัศน์ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ เช่น การเดินเล่นริมชายหาด หรือศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์ อำเภอหัวหินมีความหลากหลายด้านพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นชายทะเล เกาะแก่ง ภูเขา ป่าไม้ และน้ำตก ดังนั้นกิจกรรมการท่องเที่ยวจึงสามารถมีให้เลือกปฏิบัติอย่างมากมาย เช่น บริเวณชายหาด นักท่องเที่ยวเดินเล่นผ่อนคลายอารมณ์ได้ในยามเช้า ยามเย็น และกลางคืน สามารถศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์ได้เป็นอย่างดี เพราะในช่วงฤดูร้อนคืนฟ้าจะมีมืดและมองเห็นดวงดาวส่องแสงสุกใสได้อย่างชัดเจน กิจกรรมจับปูลมซึ่งเป็นที่สนุกสนาน เกาะบริเวณหน้าหาดเป็นที่นิยมในการล่องเรือตกปลาและไต่ปลาหมึกในเวลาค่ำคืน ภูเขา ป่าไม้ และน้ำตกเป็นสิ่งที่เกิดจากเทือกเขาตะนาวศรีที่ทอดตัวยาวจากทิศตะวันตกไปจนถึงทิศใต้ตอนบน ทำให้เกิดภูเขา ป่าไม้ และน้ำตก ให้ความสดชื่นและงดงามซึ่งเหมาะกับการเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ เรียนรู้พืชพันธุ์ต้นไม้ชนิดต่างๆ คุณกานานาชนิด และปัจจุบันนี้ ค่ายทหารในเขตอำเภอหัวหินได้จัดกิจกรรมปีนเขา ศึกษาธรรมชาติให้กับเยาวชนและผู้สนใจให้มาผจญภัยและศึกษาหาความรู้ในระบบนิเวศ จึงถือว่าศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีศักยภาพในด้านกิจกรรมมากพอสมควร (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน

1. คุณค่าทางวัฒนธรรม	Mean	S.D.	ระดับคุณค่า
ท่านชมบ้านสมัยโบราณริมชายหาด	3.94	0.99	มาก
สามล้อถีบถือว่าเป็นวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น	3.90	0.96	มาก
ศูนย์วัฒนธรรมควรมีในอำเภอหัวหิน	3.88	0.94	มาก
ท่านพอใจในตลาดยามเช้ากับของทะเลสด	3.66	0.93	มาก
ท่านชมสำเนียงในภาษาของชาวหัวหิน	3.30	0.97	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

1. คุณค่าทางวัฒนธรรม	Mean	S.D.	ระดับคุณค่า
ท่านประทับใจในการทำประมงน้ำตื้น	3.18	1.06	ปานกลาง
ท่านเคยเห็นผู้หญิงสวมเสื้อพื้นเมืองและผู้ชายสวมกางเกงชาวเล	3.04	1.00	ปานกลาง
ท่านมาหัวหินในเทศกาลประเพณี เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ เทศกาลอาหารทะเล	3.00	1.35	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.43	1.03	มาก
ความละเอียดของเม็ดยาย	3.40	0.92	มาก
ความสะอาดของน้ำทะเลและชายหาด	3.24	0.79	มาก
สภาพแวดล้อมทั่วไปบริเวณชายหาดน่ารื่นรมย์	3.22	0.97	ปานกลาง
พื้นที่ของชายหาดเหมาะกับการประกอบกิจกรรม	3.02	0.97	ปานกลาง
พื้นที่ของชายหาดเพียงพอแก่นักท่องเที่ยวช่วงวันหยุด	2.98	0.99	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.17	0.93	ปานกลาง
2. คุณค่าทางประวัติศาสตร์			
บ้านโบราณริมชายหาดควรค่าแก่การบำรุงรักษาไว้คู่กับอำเภอหัวหิน	4.18	0.83	มาก
ท่านชื่นชมสถาปัตยกรรมของสถานีรถไฟหัวหิน	3.46	1.21	มาก
อำเภอหัวหินมีประวัติศาสตร์ที่ควรค่าแก่การมาเยือน	3.44	1.03	มาก
ท่านเดินทางมาอำเภอหัวหินเพื่อระลึกถึงความสวยงามและความเก่าแก่ตามคำร่ำลือ	3.34	1.07	ปานกลาง
ท่านเดินทางมาอำเภอหัวหินเพื่อมาชม โบราณสถาน/โบราณวัตถุ เช่น วัดหัวหิน วัดเขาตะเกียบ วัดเขาไกรลาศ	2.92	1.17	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.46	1.06	มาก
3. คุณค่าทางกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			
ป่าละอูควรค่าแก่การจัดเป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เช่น ส่องนกป็นเขา เพราะมีความหลากหลายในด้านพื้นที่	4.12	1.03	มาก
กิจกรรมเชิงนิเวศของอำเภอหัวหิน ควรเป็นกิจกรรมชมทิวทัศน์ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ เช่น การเดินเล่นริมชายหาด การศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์	3.94	0.88	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของอำเภอหัวหิน เหมาะกับการล่องเรือชมเกาะสิงห์โต	3.70	0.97	มาก
ชายหาดหัวหินเหมาะกับการจัดสังสรรค์และพบปะกัน	3.66	1.01	มาก
แหล่งท่องเที่ยวชายทะเลของหัวหินควรมีเรือเร็ว เรือกล้วย และร่มร่อนไว้บริการ	3.26	1.37	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.74	1.05	มาก

4.3.2 ประเด็นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สถานที่ตั้ง ระยะทาง ความสะดวก ที่พัก

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นถึงประเด็นนี้ไว้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) และให้คุณค่าประเด็นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน ในแต่ละแห่งมีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือเส้นทางคมนาคม ระยะเวลาการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง และระยะทางที่พักของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งห่างกัน อำเภอหัวหินอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยเส้นทางถนนเพชรเกษม 232 กิโลเมตร และเส้นทางสายธนบุรี - ปากท่อ ต่อกับถนนเพชรเกษม ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 3 ชั่วโมง ทางรถไฟจากสถานีหัวลำโพงถึงหัวหิน ใช้เวลา 4 ชั่วโมง และทางเครื่องบินจากสนามบินกรุงเทพฯ ถึงหัวหินประมาณ 25 นาที ทางเรือถึงแม้ยังไม่มีท่าเรือเป็นทางการ แต่ผู้ที่ประสงค์จะมาโดยเรือเร็วจากกรุงเทพฯ ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง จากพัทยาโดยประมาณ 3 ชั่วโมง จากการตอบแบบสอบถาม แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งมีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดได้ดี ถึงแม้เส้นทางคมนาคมและระยะเวลาในการเดินทางอาจจะไม่สะดวกบ้าง แต่ก็อยู่ในระดับพอใช้ได้ เพราะพื้นที่ที่ผู้ศึกษาได้กำหนดเป็นพื้นที่ศึกษานั้นอยู่ใกล้และใช้เวลาเดินทางไม่มากนัก เช่น จากหาดหัวหินไปยังวัดหัวหินใช้เวลา 5 นาที มีเส้นทางเชื่อมถึงกันได้สะดวก มีที่จอดรถกว้างขวาง จากวัดหัวหินไปวัดเขาไกรลาสใช้เวลา 10 นาที มีเส้นทางเชื่อมในตัวเมืองเป็นเส้นทางหลัก ที่จอดรถสะดวกสบาย เขาตะเกียบอยู่บริเวณใกล้เคียงกับวัดเขาไกรลาส รถสามารถขึ้นไปถึงจุดชมวิวได้เพราะเป็นภูเขาไม่สูงมากนัก มีเส้นทางขึ้นลงอยู่คนละด้าน มีที่จอดรถในบริเวณวัดอย่างสะดวกสบายปลอดภัย เกาะสิงโตซึ่งต้องล่องเรือประมาณ 15 นาทีก็สามารถขึ้นชมเกาะได้ และสามารถพักผ่อนที่ค้างคืนได้โดยสะดวก ส่วนน้ำตกป่าละอู ห่างจากอำเภอหัวหินไป 60 กิโลเมตร มีถนนลาดยางตลอดเส้นทางจนกระทั่งถึงลานจอดรถของน้ำตก มีที่พัก และเด่นที่ให้เช่าบริเวณใกล้กับน้ำตก มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือและดูแลตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นการเข้าถึงแหล่ง

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีศักยภาพในการรองรับแหล่งท่องเที่ยวได้พอสมควร (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ศักยภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน

สถานที่พัก ระยะเวลา ความสะดวก ที่พัก	Mean	S.D.	ระดับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหินในแต่ละแห่งมีความเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด	3.66	0.89	มาก
เส้นทางคมนาคมที่ไปเที่ยวในแต่ละแห่งสะดวก	3.32	0.91	ปานกลาง
ระยะเวลาการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอหัวหินในแต่ละแห่ง ใช้เวลาเดินทาง	3.12	0.82	ปานกลาง
ระยะทางที่พักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละแห่งห่างกัน	3.06	0.71	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.29	0.82	ปานกลาง

4.3.3 ประเด็นความปลอดภัย

โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหัวหินมีความปลอดภัยระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) โดยระบุว่ารู้สึกปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและให้คำแนะนำ ป้ายบอกทางและเตือนภัยให้กับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ศักยภาพความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อยู่ในระดับพอใช้ได้ เพราะแต่ละจุดของแหล่งท่องเที่ยวจะมีเจ้าหน้าที่และตำรวจ ท่องเที่ยวคอยให้ความช่วยเหลือ ดูแล และให้คำแนะนำ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวจุดใหญ่ ๆ เช่น ชายหาดหัวหิน และน้ำตกป่าละอู จะมีทั้งเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ ตำรวจตระเวนชายแดน ค่ายนเรศวรคอยดูแลตลอด 24 ชั่วโมง ป้ายบอกทางและเตือนภัยให้กับนักท่องเที่ยว ฝ่ายประชาสัมพันธ์เทศบาลตำบลหัวหินได้ของงบประมาณไปทางจังหวัดเพื่อการจัดการในเรื่องนี้ ขณะนี้ได้งบประมาณมาจัดทำเรียบร้อยแล้ว เรื่องความปลอดภัย ขณะนี้มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยอื่นๆ มาช่วยดูแลมากขึ้นเพราะปัจจุบันนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ประทับอยู่ ณ พระราชวังไกลกังวล ข้าราชการบริวาร เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ เข้าเฝ้าทั้งสองพระองค์ตลอดเวลา ดังนั้นเรื่องการรักษาความปลอดภัยในเขตอำเภอหัวหินมีความปลอดภัยสูงมาก (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ศักยภาพความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน

ความปลอดภัย	Mean	S.D.	ระดับความปลอดภัย
ขณะเที่ยวชมในแหล่งท่องเที่ยวท่านรู้สึกปลอดภัย	3.04	0.80	ปานกลาง
แหล่งท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่และตำรวจท่องเที่ยวคอยดูแลให้คำแนะนำ	2.84	0.93	ปานกลาง
ในแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายบอกทางและเตือนภัยให้กับนักท่องเที่ยว	2.84	0.81	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.90	0.85	ปานกลาง

4.3.4 ประเด็นความพึงพอใจ

ส่วนใหญ่ให้คุณค่าความพึงพอใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหินในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.37) หากพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า ให้ความสำคัญแก่ความสวยงามตามธรรมชาติของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก รองลงมาคือในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวสร้างความประทับใจและคุ้มค่าแก่การไปเที่ยวชม ผู้คนในท้องถิ่นให้ความเป็นมิตรไมตรียิ้มแย้มและช่วยเหลือ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ การจัดการของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การรักษาความสะอาด ที่จอดรถ สุขา เส้นทางเดินรถเข้า-ออก มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หาดทรายและน้ำทะเล บรรยากาศยามหน้าร้อนของหาดในอำเภอหัวหินสวยงามมาก มีคอนทรายกว้างเป็นสันในยามเย็นชวนให้นั่งเดินพักผ่อนและชมบรรยากาศรอบข้าง ในฤดูหนาว ภูเขา ป่าไม้ของเทือกเขาตะนาวศรีที่กั้นพรมแดนระหว่างไทยกับพม่ามีทัศนียภาพที่งดงามด้วยทะเลหมอกยามเช้า นกนานาชนิด ไก่ป่า และสัตว์ป่าบางชนิดมาพักอาศัยตามฤดูกาลเสมอ มีกิจกรรมขึ้นโพรงต้นไม้เพื่อดูโคลงข้างลงมากินโป่งดินเต็มประมาณ 50 - 60 เซนติเมตร บินวักเขาคะเทียบและเขาไกรลาสสามารถชมวิิวทัศน์ของเว้าหาดตลอดแนวสวยงามน่าประทับใจ วัดหัวหินมีรูปปั้นของหลวงพ่อนาคที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของชาวหัวหินมาช้านาน ความเป็นมิตรไมตรียิ้มแย้มช่วยเหลือเป็นนิสัยประจำของคนชนบททั่วไปอยู่แล้ว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเช่นอำเภอหัวหิน ประชาชนส่วนใหญ่ให้การบริการเป็นอย่างดี ซึ่งเทศบาลตำบลหัวหินร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคกลางเขต 2 และสถาบันการศึกษาเปิดอบรมเกี่ยวกับการต้อนรับและให้ความช่วยเหลือผู้มาเยือนอย่างสม่ำเสมอ ระบบสาธารณูปโภคเช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ เทศบาลตำบลหัวหินได้รับงบประมาณจากรัฐบาล 800 ล้านบาทเพื่อการพัฒนาสาธารณูปโภคโดยตรง ขณะนี้กำลังดำเนินการพัฒนาสิ่งเหล่านี้เพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอแก่คนในท้องถิ่นและผู้มาเยือน การจัดการของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การรักษาความสะอาด เทศบาลตำบลหัวหินได้ขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ

และสถาบันการศึกษาให้ช่วยกันรักษาความสะอาดทั้งในที่ทำงาน สถานประกอบการ ชายหาด ถนนหนทาง โดยมีตารางการรักษาความสะอาดเพื่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละวัน มีการจัดเจ้าหน้าที่ให้ความสะดวกในด้านจราจร ให้จอดรถ และวิ่งรถในที่ที่เหมาะสม โดยเฉพาะในช่วงวันหยุด ได้จัดให้มีการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งมีสถาบันการศึกษาร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 2 ร่วมมือกันอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจุด ดังนั้น สิ่งที่กำลังมาข้างหน้า อำเภอหัวหินมีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดีในระดับหนึ่ง (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ศักยภาพความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน

ความดึงดูดใจ	Mean	S.D.	ระดับความดึงดูดใจ
ความสวยงามตามธรรมชาติของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว	3.76	0.59	มาก
ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวสร้างความประทับใจและคุ้มค่าแก่การไปเที่ยวชม	3.68	0.65	มาก
ผู้คนในท้องถิ่นให้ความเป็นมิตร ไม่ตรีขี้มเข้มและช่วยเหลือ	3.50	0.81	มาก
สิ่งอำนวยความสะดวกมีบริการตามต้องการ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์	3.18	0.84	ปานกลาง
มีการจัดการที่ดีของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การรักษาความสะอาดที่จอดรถ สุขา เส้นทางเดินรถเข้า-ออก มัคคุเทศก์ท้องถิ่น	2.72	1.12	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.37	0.80	มาก

4.4 ปัจจัยภายนอกในการส่งเสริมต่อศักยภาพการรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน

ผลวิเคราะห์โดยการใช้วิธีสถิติพรรณนาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งบรรยายข้อมูลเป็นแบบสรุปความเรียงพรรณนาวิเคราะห์ รายละเอียดดังนี้

4.4.1 การส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการส่งเสริมการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) โดยควรติดต่อกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในภาคกลาง เขต 2 (ชะอำ-หัวหิน) เพราะเป็นหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยตรง รวมถึง

ควรจะติดต่อกับสมาคม/ ชมรม/ สถานศึกษาและบริษัทนำเที่ยวด้วย เพื่อช่วยในการขยายการส่งเสริมการตลาด นอกจากนั้นแล้วการใช้สื่อการประชาสัมพันธ์ และการพูดจากปากต่อปาก มีส่วนช่วยในด้านการส่งเสริมการตลาดเพิ่มมากยิ่งขึ้น อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปอำเภอหัวหินก็เนื่องจากศักยภาพของอำเภอหัวหินเอง ที่มีความหลากหลาย เช่น ทะเล ป่าเขา น้ำตก วัง และวัดต่าง ๆ เป็นส่วนช่วยขยายตลาดนักท่องเที่ยวให้สูงขึ้น (ตารางที่ 4.9)

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมในเรื่องการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้แนวคิดในเรื่อง 3 As กล่าวคือ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความประทับใจ (Attraction) การเดินทางเข้าไปถึง (Accessibility) และความสะดวก (Amenity) โดยเน้นแนวทางพัฒนาและส่งเสริม 4 ประการ ดังนี้

1) ด้านพื้นที่ เน้นพื้นที่ที่มีความประทับใจ ด้านธรรมชาติ เช่น หาดทราย/น้ำทะเล ป่าเขา/น้ำตก โบราณสถาน/โบราณวัตถุ

2) ด้านการจัดการ ให้จัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้ การจัดการต้องช่วยต่อยอด เน้นให้เห็นคุณค่าในกระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

3) การจัดการองค์กร ต้องร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมวิเคราะห์แก้ปัญหา ปรับปรุงแล้วกระทำใหม่ร่วมกับคนในท้องถิ่น เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์มากที่สุดในด้านกาท่องเที่ยว

4) การจัดการกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวได้เสริมความรู้ด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจ จะช่วยให้ลดความขัดแย้งในการประกอบกิจกรรม

ดังนั้น เทศบาลตำบลหัวหิน ได้ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานประกอบการ ได้ร่วมกันจัดการประชุม สัมมนาในการหาแนวทางพัฒนาและส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน เพื่อให้เกิดศักยภาพในการรองรับการตลาดการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.9 ปัจจัยภายนอกในการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน

การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว	Mean	S.D.	ระดับการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว
การส่งเสริมการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน ควรจะติดต่อกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 2 (ชะอำ-หัวหิน)	4.05	0.81	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว	Mean	S.D.	ระดับการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน มีความหลากหลาย เช่น ทะเลป่าเขา น้ำตก วัง และวัดต่างๆ เป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมา	4.04	0.57	มาก
การส่งเสริมการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน ควรจะติดต่อกับสมาคม/ชมรม/สถานศึกษา	4.00	1.04	มาก
ท่านเดินทางมาเที่ยวที่อำเภอหัวหิน โดยสื่อประชาสัมพันธ์	3.97	0.94	มาก
การส่งเสริมการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน ควรจะติดต่อกับบริษัทนำเที่ยว	3.94	1.12	มาก
ท่านเดินทางมาเที่ยวที่อำเภอหัวหิน โดยปากต่อปากคนรู้จัก	3.83	0.88	มาก
ท่านเดินทางมาเที่ยวที่อำเภอหัวหิน โดยบริษัทนำเที่ยว	3.15	1.20	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.85	0.94	มาก

4.4.2 การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าความถี่ของการประชาสัมพันธ์และความหลากหลายของสื่อ เช่น ไปสเตอร์ โทรทัศน์ และแผ่นพับ ช่วยในการส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.95) (ตารางที่ 4.10)

จากการวิเคราะห์เอกสารเพิ่มเติม ผู้ศึกษาพบว่าอำเภอหัวหินได้ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และขอความร่วมมือไปยังสถานประกอบการในการจัดหางบประมาณเพื่อจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ดังนี้

1) สร้างสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เช่น ประวัติโดยสังเขป แผนที่แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว การเดินทาง ระยะเวลา ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก สถานที่ราชการ เป็นต้น ผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ ไปสเตอร์ และป้ายโฆษณา เป็นต้น

2) ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาด้านการตลาด การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ เป็นต้น

3) วางแผนเพื่อประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าให้กับประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงงาน เทศกาลต่าง ๆ เช่น เทศกาลการสร้างสถาปัตยกรรมและประติมากรรมริมชายหาด เทศกาลอาหาร ทะเลประจำปี หรือการแข่งขันหาปลา ประมงน้ำตื้น และการละเล่นงูกินหาง ซึ่งเป็นประเพณีสืบทอดกันมาของชาวหัวหินตั้งแต่อดีตและกลับมาอีกรอบ

4) ติดต่อไปยังชมรม สมาคม และสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น การแข่งขันแรลลี่ จากกรุงเทพฯ - ชะอำ - หัวหิน และติดต่อไปยังองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดย ผ่านทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อประชาสัมพันธ์ และเชิญเข้าร่วมการแข่งขันจักรยานเสือภูเขาประจำปี เส้นทางอำเภอหัวหินไปยังน้ำตกป่าละอู เป็นต้น

ดังนั้น สิ่งที่เทศบาลตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาค กลาง เขต 2 และสถานประกอบการได้ช่วยกันทำแผนประชาสัมพันธ์สิ่งเหล่านี้ขึ้นมา ถือได้ว่ามีส่วน สร้างเสริมศักยภาพในการพัฒนาและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี เพราะจะเป็นการ เพิ่มขีดความสามารถและความพร้อมของชุมชนหัวหินให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง นิเวศได้ต่อไป

ตารางที่ 4.10 ปัจจัยภายนอกในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน

การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์	Mean	S.D.	ระดับการ ประชาสัมพันธ์
ความถี่ของการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอ หัวหิน	3.08	0.61	ปานกลาง
ความหลากหลายของสื่อ เช่น โปสเตอร์ โทรทัศน์ และแผ่นพับ	2.82	0.72	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.95	0.67	ปานกลาง

4.4.3 นโยบายของอำเภอหัวหิน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) กับนโยบายของอำเภอหัวหินใน ด้านของการให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้วยตนเองเกี่ยวกับความพร้อมที่จะรองรับ นักท่องเที่ยว เพราะเห็นว่าคนในท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะได้รับประโยชน์พร้อมทั้งจะ

มีการให้การศึกษาอบรมและสร้างความเข้าใจกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าจะเป็นการสร้างความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐบาล เอกชน และคนในท้องถิ่น (ตารางที่ 4.11)

สำหรับนโยบายหรือเป้าหมายของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้น เทศบาลตำบลหัวหินได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

- 1) ให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้วยตนเองเกี่ยวกับความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว
- 2) ให้คนในท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับประโยชน์
- 3) ให้การศึกษาอบรมและสร้างความเข้าใจกับชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ
- 4) การร่วมมือกันระหว่างภาครัฐบาล เอกชน และคนในท้องถิ่น
- 5) มุ่งกระจายรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นนอกเหนือจากทำอาชีพการประมง รวมทั้งสร้างอำเภอหัวหินให้เป็นอำเภอตัวอย่างด้านการพึ่งตัวเอง
- 6) ต้องการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในอำเภอหัวหินแก่สายตานักท่องเที่ยว ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้เสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว
- 7) ต้องการให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบของธรรมชาติ ด้านชายหาด/น้ำทะเล ป่าเขา/น้ำตก และโบราณสถาน/โบราณวัตถุ ซึ่งอำเภอหัวหินมีกรรมรงค์อยู่ในขณะนี้

สรุปผลจากการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มดังกล่าว ทำให้อำเภอหัวหินมีศักยภาพในด้านนโยบายการรองรับ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4.11 ปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับนโยบายของอำเภอหัวหิน

นโยบายของอำเภอหัวหิน	Mean	S.D.	ระดับนโยบายของอำเภอหัวหิน
การให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้วยตนเองเกี่ยวกับความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว	4.14	0.72	มาก
นโยบายที่กำหนดขึ้นให้คนในท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรได้รับประโยชน์	4.14	0.92	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

นโยบายให้การศึกษอาบรมและสร้างความเข้าใจกับชุมชนใน แหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ	4.14	0.72	มาก
นโยบายความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐบาล เอกชน และคนใน ท้องถิ่น	4.10	0.99	มาก
เฉลี่ย	4.13	0.84	มาก

4.5 แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน

โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) โดยเห็นว่าควรมุ่งเน้นในรูปแบบธรรมชาติแบบทะเล/หาดทรายมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.41) รองลงมาคือรูปแบบของป่าเขา/น้ำตกและโบราณสถาน/โบราณวัตถุ ควรพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และให้เป็นตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้อยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรมุ่งเน้นพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน เป็นรูปแบบธรรมชาติ ทะเล/หาดทราย มากที่สุด รองลงมาเป็นรูปแบบของป่าเขา/น้ำตก และรองลงมาคือโบราณสถาน/โบราณวัตถุ และเห็นด้วยอย่างมากในการพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 15-25 ปี และ 26-35 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความตื่นตัวในการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม เป็นคนรุ่นใหม่ที่ต้องการเห็นสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น อาจได้รับความรู้ต่าง ๆ จากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและจากสื่อต่าง ๆ เช่น การจัดรายการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรณรงค์สิ่งแวดล้อมในโทรทัศน์ จากหนังสือพิมพ์ที่ช่วยกันลงข่าวในคอลัมน์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ สารคดีจากหนังสือ นิตยสารที่เกี่ยวกับโลกและสิ่งแวดล้อม รวมถึงอาจได้สัมผัสจากสภาพความเป็นจริงที่มีอุณหภูมิไม่คงที่ และโลกร้อนขึ้นทุกวัน

จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูลหลักผู้ศึกษาได้ข้อมูลเสริมผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นว่า นักเรียน/นักศึกษาในปัจจุบันนี้ ทางสถาบันการศึกษามีการรณรงค์ให้ช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมทั้งที่บ้านและที่สถาบัน รวมถึงที่ทำงานให้สะอาดร่มรื่น น่าอยู่ น่าศึกษา และมี

บรรยากาศของการทำงานที่ดี คนโศครวมถึงนักเรียน/นักศึกษาเป็นผู้ที่ยังไม่มีครอบครัว เป็นกลุ่มที่มีรายได้พอสมควร เมื่อมีเวลาในช่วงวันหยุดมักจะเดินทางพักผ่อนและมีความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวในแง่ของธรรมชาติมากขึ้น เพราะหมกมุ่น คร่ำเคร่งอยู่กับการศึกษาเล่าเรียนหรือทำงานมากเกินไป และถ้ามาเที่ยวพักผ่อนแล้ว ถ้ามีการท่องเที่ยวแบบป่าเขา/น้ำตก ก็ถือว่าเป็นการผจญภัยหาประสบการณ์ให้กับชีวิต เสาะแสวงหาความตื่นเต้น หลังจากนั้น นักเรียน/นักศึกษา และผู้ที่เริ่มทำงานมีแนวโน้มที่จะหาความรู้ในเรื่องของโบราณสถาน/โบราณวัตถุเพราะมีความสำนึกในความเป็นชาติบ้านเมืองมากขึ้น ภูมิใจที่เกิดมาในประเทศที่มีอารยธรรมเก่าแก่ช้านาน เช่น ประเทศไทย และสื่อประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์มีให้เห็นบ่อยครั้งในการรณรงค์ให้รักชาติ กิจกรรมในโรงเรียนและสถาบันนิยมนักศึกษาไปทัศนศึกษาตาม โบราณสถาน/โบราณวัตถุอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง และบุคคลในระดับอุดมศึกษาในช่วงอายุ 15-25 ปี และ 26-35 ปี คิดเห็นว่า การท่องเที่ยวเข้ามาซึ่งรายได้ของประเทศและชุมชนท้องถิ่น จึงมีความคิดให้มีการพัฒนาและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศไปเที่ยวที่อำเภอหัวหินมากขึ้น คนภาคกลางและภาคใต้ค่อนข้างมีเศรษฐกิจที่ดี ดังนั้น ในช่วงวันหยุดจะเดินทางมาพักผ่อนที่อำเภอหัวหิน แม้ว่าจะระยะทางจากบ้านจะใกล้หรือไกลก็ตาม และให้ความคิดเห็นว่าควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน ให้เป็นแบบเงียบสงบเพราะแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลที่อื่น ๆ มักเป็นในรูปแบบของความสนุกสนาน เช่น พัทยา บางแสน ภูเก็ต เกาะสมุย และหาดชะอำ

ดังนั้น ความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จึงสอดคล้องกับแนวคิดในแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวของทางราชการกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ยังอำเภอ หัวหิน ซึ่งเน้นให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1) มุ่งเน้นในรูปแบบของหาดทราย/ชายทะเล ป่าเขา/น้ำตก โบราณสถาน/โบราณวัตถุ ควรกำหนดเขตของกิจกรรมการท่องเที่ยวให้แน่ชัดว่า เขตใดควรเป็นแหล่งท่องเที่ยวชายทะเล เขตใดเป็นแบบป่าเขา/น้ำตก และเขตใดควรเป็น โบราณสถาน/โบราณวัตถุ

2) การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวนำมาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว

3) การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การปฏิบัติตัวในการเพิ่มคุณค่าให้กับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว

4) การพัฒนาขยายสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงเพิ่มขึ้นเพื่อช่วยลดความแออัดให้กับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวนิยมมามาก

5) การนำกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังกับผู้ที่ฝ่าฝืน เช่น การทิ้งขยะไม่เลือกที่ การส่งเสียงดังในบริเวณป่า และการขโมยโบราณวัตถุใน โบราณสถาน

6) การควบคุมสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม รวมทั้งการควบคุมระบบกำจัดขยะและน้ำเสียจากสิ่งก่อสร้างเหล่านั้น

แนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1) การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้มาเยือน โดยเน้นวิธีการจัดทำรายการสื่อความหมายธรรมชาติ เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation Center) ในแหล่งท่องเที่ยว จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณ หรือจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ จัดให้มีเส้นทางเดินเท้าหรือทางเดินป่าในการเรียนรู้ธรรมชาติหลากหลายแก่ผู้มาเยือน รวมไปถึงอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบของแหล่งท่องเที่ยว อธิบายระบบนิเวศวิทยาให้กับผู้มาเยือน

2) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบแรกโดยตรง กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่าง ๆ และสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำท่าย และมักไม่สนใจความสะดวกสบาย เช่น การเดินทางท่องเที่ยวแบบชายหาด พักตามรีสอร์ต หรือโรงแรมหรู ๆ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องการการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมมากกว่า ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงจะต้องพิจารณาถึงการจัดการให้มีการสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับลึกซึ้ง ซึ่งเท่ากับการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวและได้รับความพึงพอใจกลับไป

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจและชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ภายในและรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ ควรได้รับการพิจารณาให้เป็นวัตถุประสงค์หรือองค์ประกอบที่สำคัญของการส่งเสริมและจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวมากกว่า กิจกรรมอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของธรรมชาติแวดล้อม ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็ก ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ (Low Scale – Low Impact Tourism Development) การเป็นมัคคุเทศก์ (Nature Guide) การนำสินค้าที่เป็นศิลป-หัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่น ๆ เป็นต้น (จุลสารการท่องเที่ยว, 2541) (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน

ความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนา	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนา
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน ควรมุ่งเน้นในรูปแบบธรรมชาติแบบทะเล/หาดทราย	4.41	0.49	มากที่สุด
ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหินควรมีแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ	4.28	0.78	มาก
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน ควรมุ่งเน้นในรูปแบบธรรมชาติ ป่าเขา/น้ำตก	4.15	0.79	มาก
ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหินให้เป็นเชิงนิเวศ	4.10	0.78	มาก
ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน ควรเป็นแบบเงียบสงบ	3.72	0.92	มาก
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหินควรมุ่งเน้นในรูปแบบประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	3.66	1.07	มาก
ท่านคิดว่าภาพรวมของการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหินในปัจจุบันนี้อยู่ในระดับ	3.30	0.73	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.95	0.79	มาก

เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพ ของอำเภอหัวหิน และกับในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ศึกษาจึงเสนอแนวทางที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอหัวหิน ดังนี้

1. โครงการเปิดอบรมให้กับประชาชนทั่วไป เรื่อง "ความตระหนักในการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในเขตอำเภอหัวหิน

วัตถุประสงค์

1) เพื่ออบรมให้ความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักในการรักษาสภาพแวดล้อม นั้น มีผลคืออย่างไร กับตนเอง และส่วนรวม รวมถึงประเทศชาติ

2) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการ ร่วมมือกันให้ความสำคัญที่จะรักษาสภาพแวดล้อมให้ยั่งยืนตลอดไป เพื่อผลพลอยได้ที่จะตามมา คือ เป็นเมืองที่น่ามาเยี่ยมชมเยือน

2. โครงการอบรมผู้ประกอบการ พ่อค้า แม่ค้า และผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ผู้มาเยือน เรื่อง "ศิลปการต้อนรับและการให้บริการกับผู้มาเยือนเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการ ชุมรมัคคุเทศก์ เทศบาล และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคกลางเขต 2 (ชะอำหัวหิน) และสถานที่พักแรมในเขตอำเภอหัวหิน

วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้ผู้ประกอบการด้านการบริการทุกประเภท มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ ในการให้บริการกับผู้มาเยือน และ

2) เพื่อให้ผู้มาเยือนประทับใจในการบริการของผู้ประกอบการในอำเภอหัวหิน

3. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในเขตจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์ ร่วมมือกันระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคกลาง เขต 2 กับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้บุคคลทั่วไปที่สนใจในงานมัคคุเทศก์ได้มีงานทำและฝึกการเป็นผู้นำ ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

2) เพื่อให้บุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ในเรื่องวิถีชีวิต ประวัติของแหล่งท่องเที่ยว และความชำนาญทางของแหล่งที่ตนอาศัยอยู่ได้มีโอกาสฝึกฝนตนเอง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ปลูกจิตสำนึกให้กับคนในท้องถิ่นมีความรักและเห็นคุณค่าในท้องถิ่นที่ตนเอง อาศัยอยู่

2) คนในท้องถิ่นมีอาชีพเสริม

3) บุคคลทั่วไปที่สนใจในงานมัคคุเทศก์จะได้มีส่วนร่วมในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

4. โครงการจัดผู้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและให้คำแนะนำด้านการท่องเที่ยวพร้อมทั้ง ให้ความสะดวกกับผู้มาเยือน โดยสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคกลางเขต 2 และเทศบาลตำบลหัว หินสร้างผู้ประชาสัมพันธ์ และจัดทำแผ่นพับ เอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อแจกให้ผู้มาเยือน ขนาดของผู้ กว้างยาว 5 x 8 เมตร เพื่อให้นักศึกษาของสถาบันฯ คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวซึ่งมี

พื้นฐานด้านการบริการและมีความรู้เรื่องแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างดีเข้าประจำการเพื่อฝึกภาคปฏิบัติ
ขั้นพื้นฐานในการให้บริการข้อมูลข่าวสาร

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อบริการข้อมูลข่าวสารและให้ความสะดวกแก่ผู้มาเยือน
- 2) เพื่อช่วยการประชาสัมพันธ์ให้กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคกลาง
เขต 2
- 3) เพื่อใช้เป็นที่พักภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยว
ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ
บุคคลทั่วไปที่สนใจจะเข้าฝึกพร้อม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ผู้มาเยือนได้รับความสะดวกรวดเร็วและได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง
- 2) เป็นช่องทางหนึ่งในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในท้องถิ่น
- 3) นักศึกษาและผู้เข้าฝึกจะได้รับประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติ

โดยภาพรวมแล้ว อำเภอหัวหินมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้
อย่างเหมาะสมเพราะชุมชน ผู้ประกอบการ กลุ่มองค์กรเอกชนและทางราชการได้แสดงความคิดเห็นว่า
หัวหิน มีขีดความสามารถและมีความพร้อมที่จะ จัดการทรัพยากรธรรมชาติ หรือแหล่ง
ท่องเที่ยวทั้งการบริหารการตลาดกระจายรายได้ การสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว และการ
จัดการการท่องเที่ยว

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักพอประมวลได้ว่าปัจจัยพื้นฐานสำคัญ
นอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคลและทางสังคมของนักท่องเที่ยว กับปัจจัยภายนอกของอำเภอหัวหิน
แล้ว หัวหินยังมีความเหมาะสมทางด้านกายภาพ และสิ่งแวดล้อมดังนั้นหากชุมชนหัวหินมีความ
ตระหนักถึงการทะนุบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมให้ดีมีการระวังในการใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่าง
ปัจจัยเกื้อหนุนดังกล่าวแล้ว โอกาสของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะยั่งยืน

สรุปผลการศึกษาคณาการประเมินศักยภาพการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กล่าวคือ

- 1) มีคุณค่าทางวัฒนธรรมจากบ้าน โบราณริมหาดเป็นสถาปัตยกรรมที่งดงาม เก่าแก่ มีความ
แข็งแรง เป็นเวลายาวนานถึงเกือบ 80 ปี และได้มีการซ่อมแซมรักษาเป็นอย่างดี เพื่อให้คนรุ่นต่อไป
ได้ศึกษาและซาบซึ้งในสถาปัตยกรรม สามล้อถีบ เป็นวิถีชีวิตของคนในชนบท รวมถึงอำเภอหัวหิน
ด้วย สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นอาชีพที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และไม่ทำให้เกิดวันพิช ขณะนี้
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ฟื้นฟูอาชีพนี้ขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน เพื่อให้

นักท่องเที่ยวนั่งชมเมืองในเวลาเช้าและยามเย็น ศูนย์วัฒนธรรมของอำเภอหัวหิน ได้จัดสร้างขึ้นโดยสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล ตั้งอยู่ในบริเวณเขตพระราชฐานชั้นนอกของพระราชวังไกลกังวล ซึ่งมีการแสดงถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของคนหัวหินในอดีต เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่ง ตลาดยามเช้ากับของทะเลสดจากชาวประมงในเขตอำเภอหัวหินมีราคาถูก เป็นสิ่สนยามเช้าให้กับนักท่องเที่ยว สำเนียงภาษาของชาวหัวหินเป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่ควรค่าแก่การศึกษาเพราะคนหัวหินดั้งเดิมเป็นคนที่มาจากจังหวัดเพชรบุรี มีสำเนียงคนจีนและแขกผสมอยู่ด้วย แสดงถึงวัฒนธรรมที่ผสมผสานสืบทอดกันมา อาชีพประมงนำดีนเป็นวิถีชีวิตที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นการประกอบอาชีพที่เรียบง่าย การสวมใส่เสื้อผ้าของหญิงและชายของคนหัวหินสมัยก่อนยังสืบทอดวัฒนธรรมให้เห็นจนถึงปัจจุบันนี้

2) คุณค่าหาดทรายและน้ำทะเล ความละเอียดของเม็ดทราย ความสะอาดของชายหาด และน้ำทะเลถือว่าเป็นคุณค่าที่น่าจะเป็นศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบของหาดทรายและน้ำทะเลได้ดี

3) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ บ้านโบราณริมหาดควรค่าแก่การรักษาไว้คู่กับอำเภอหัวหิน สถาปัตยกรรมของสถานีรถไฟมีตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 มีพลับพลาจตุรมุข ซึ่งภาคิกรรมาจากพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม มีอายุร่วม 100 ปี และได้รับรางวัลสถาปัตยกรรมยอดเยี่ยมจากสมาคมสถาปนิกแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่เชิดหน้าชูตาของชาวอำเภอหัวหิน

4) คุณค่าทางกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน มีความหลากหลายในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะมีพื้นที่ด้านตะวันออกติดกับทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับเทือกเขาตะนาวศรี ด้านริมฝั่งทะเล กิจกรรมที่น่าสนใจคือ ยามเช้าและยามเย็นเดินพักผ่อนได้อย่างสบาย ๆ น้ำทะเลสะอาด มีความลาดชันเหมาะกับการเล่นน้ำทะเล มีเกาะสำหรับไปตั้งเต็นท์พักผ่อนดูดาว และศึกษาท้องฟ้า อากาศ มีภูเขา ป่าไม้ และน้ำตก ด้านเทือกเขาตะนาวศรีสามารถเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ดูนกนานาชนิด พืชพันธุ์ไม้ตามฤดูกาล มีเส้นทางสำหรับการขี่จักรยานเสือภูเขา อากาศไม่ร้อนมากนัก เพราะมีลมจากชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก เหมาะกับการเล่นเรือใบและวินด์เซิร์ฟเป็นอย่างยิ่ง กิจกรรมหลากหลายเช่นนี้ถือเป็นศักยภาพในด้านของกิจกรรมเชิงนิเวศเป็นอย่างดี

5) ศักยภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอหัวหินมีเส้นทางเชื่อมต่อถึงกันได้โดยตลอด และใช้เวลาเดินทางไม่กี่นาทีก็ถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มีที่จอดรถ

สะดวกสบาย กว้างขวาง มีที่พักในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้เลือกหลายระดับ รวมถึงการตั้งเดินที่ จะมีสถานที่ไว้คอยบริการ มีห้องน้ำที่สะอาดใกล้กับบริเวณที่พักแรม

6) ศักยภาพความปลอดภัย จุดท่องเที่ยวที่สำคัญๆ เช่น บริเวณหาดหัวหิน วัดเขาตะเกียบ และน้ำตกป่าละอู จะมีเจ้าหน้าที่ดูแลเป็นอย่างดี คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือให้กับนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทางและเตือนภัยกำลังของงบประมาณเพิ่มเพื่อการนี้โดยเฉพาะ จึงเป็นที่อุ่นใจได้ว่า ด้านความปลอดภัยมีศักยภาพเพียงพอ

7) ศักยภาพความดึงดูดใจ อำเภอหัวหินมีชื่อเสียงด้านธรรมชาติมาช้านานแล้ว และยังคงมีความสวยงามในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวอยู่ เช่น หาดหัวหินยังคงมีก้อนหินใหญ่น้อยเรียงรายดูแปลกตา ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของหาดหัวหินตลอดมา เขาตะเกียบเป็นจุดชมวิวของเว้าหาดหัวหินที่ยาวเหยียด เป็นทัศนียภาพ ที่งดงาม วัดหัวหินมีหลวงพ่อองค์เป็นที่เคารพสักการะของคนหัวหินและประชาชนที่ไปนมัสการอยู่เสมอ เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของคนหัวหินเป็นเวลาช้านาน น้ำตกป่าละอูมีความสูงถึง 16 ชั้น ลดหลั่นกัน มีน้ำไหลตลอดปี คลุมด้วยป่าไม้เบญจพรรณอันอุดมสมบูรณ์เพราะเป็นพื้นที่ป่าติดกับอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ผู้คนในอำเภอหัวหินยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตรกับผู้มาเยือนตลอดเวลา เพราะรู้ว่าเมืองของตนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวต้องให้บริการและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ระบบสาธารณูปโภคกำลังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บริการแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวมีการจัดการที่ค่อนข้างใช้ได้ในเรื่องของความสะอาด ที่จอดรถ สุขา เส้นทางเดินรถเข้าออก และมีการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอยู่เสมอ ดังนั้น ประเด็นต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วแสดงถึงศักยภาพในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างเพียงพอ

จากผลการศึกษา ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กล่าวคือ

1) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาโดยอาศัยปัจจัยภายนอกคือ ด้านการส่งเสริมการตลาดได้ติดต่อและประสานงานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคกลางเขต 2 (ชะอำ หัวหิน) สมาคม/ชมรม/สถาบันการศึกษา และบริษัทนำเที่ยวมากขึ้น เพื่อเป็นการขยายตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนั้นแล้วได้ใช้สื่อทางด้านโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร รวมถึงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการพูดปากต่อปากจะเป็นการช่วยในด้านการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การส่งเสริมและพัฒนาด้านประชาสัมพันธ์ ความถี่ และความสม่ำเสมอในการให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น ไปสเตอร์ โทรทัศน์ แผ่นพับ ใบปลิว เป็นการช่วยการประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี

3) นโยบายของอำเภอหัวหินในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยนโยบายนั้น คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้วยตัวเองในเรื่องของความพร้อม

ที่จะรองรับนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์มากที่สุด การสร้างความเข้าใจอันดี และการอบรมให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งที่มิอยู่ในนโยบายของอำเภอหัวหิน รวมถึงการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐบาล เอกชน และคนในท้องถิ่นเป็นเป้าหมายหนึ่งในนโยบายของอำเภอหัวหินที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้อำเภอหัวหินเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University